

PM 2017:230 RI (Dnr: 110-1170/2017)

Så stärker vi den personliga integriteten, slutbetänkande av integritetskommittén (SOU 2017:52)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 10 november 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

I maj 2014 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utifrån ett individperspektiv kartlägga och analysera sådana faktiska och potentiella risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i såväl privat som offentlig verksamhet. Kommittén med namnet Integritetskommittén överlämnade i juni 2016 delbetänkandet – Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41). I delbetänkandet presenterade kommittén en översiktlig beskrivning av faktiska och potentiella integritetsrisker som var och en av oss utsätts för och som är förknippade med olika företeelser i samhället. Staden har lämnat ett remissvar på delbetänkandet.

I det aktuella slutbetänkandet föreslås att regeringen bör införa en bestämmelse i kommittéförordningen (1998:1474) med innebörden att, om ett förslag har betydelse för den personliga integriteten i de fall som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen, så ska dessa konsekvenser beskrivas i betänkandet.

I slutbetänkandet presenteras vidare ytterligare förslag på åtgärder som kan stärka skyddet för den personliga integriteten. Förslagen presenteras utifrån olika verksamhetsområden som behandlar uppgifter om oss som enskilda.

Justitiedepartementet har remitterat utredningen till staden för yttrande.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ser positivt på kommitténs förslag, särskilt förslagen att låta utreda frågan om utökat sekretesskydd för uppgifter om elever i skolans it-

system samt rörande uppförandekoder för hanteringen av personuppgifter i skolan och i socialtjänsten.

Socialnämnden ställer sig bakom utredningens förslag och anser att förslagen kan bidra till att den personliga integriteten stärks för socialtjänstens brukare.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till de förslag som kommittén har lämnat, men påpekar bland annat vikten av att säkerställa de behov som förskolan har.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd delar slutbetänkandets slutsatser och förslag. Särskilt positiv ställer sig nämnden till förslagen att upprätta uppförandekoder, att inrätta ett sekretariat som ska utgöra ett stöd i det praktiska arbetet med uppförandekoder inom hälso- och sjukvård samt inom socialtjänsten, samt till tydligare lagreglering inom samma områden.

Farsta stadsdelsnämnd instämmer i betänkandets bedömningar och ställer sig positiv till de föreslagna åtgärderna. Utvecklingen av uppförandekoder, en särskild socialtjänstdatalag och utveckling av patientdatalagen samt kompetensstöd för socialtjänsten är angeläget och kommer att bidra till ökad informationssäkerhet.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till slutbetänkandets slutsatser och förslag.

Mina synpunkter

Att kartlägga informationssäkerhet och potentiella risker för intrång i den personliga integriteten i relation till informationsteknik är angeläget. Jag delar betänkandets ambition och är i huvudsak positivt inställd till de förslag som presenteras.

De missförhållanden som uppdagats i Transportstyrelsens informationshantering visar tydligt att det behövs bättre tillsyn över myndigheters informationssäkerhet. Det är viktigt att arbetet med att utveckla integritetsskydd också tar andra samhällsintressen och berättigade ändamål i beaktande. Här vill jag särskilt betona brottsbekämpning. Arbetet med den nya kamerabevakningslagen är ett aktuellt exempel: integritetsskyddet måste utvecklas parallellt med att polisens möjligheter till kamerabevakning i brottsförebyggande syfte ökar. Det är viktigt att legitima samhällsintressen beaktas samtidigt som skyddet av den personliga integriteten stärks.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 18 oktober 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

Remissen, sammanfattning.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

I maj 2014 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utifrån ett individperspektiv kartlägga och analysera sådana faktiska och potentiella risker för intrång i den personliga integriteten som kan uppkomma i samband med användning av informationsteknik i såväl privat som offentlig verksamhet. Kommittén med namnet Integritetskommittén överlämnade i juni 2016 delbetänkandet - Hur står det till med den personliga integriteten? (SOU 2016:41). I delbetänkandet presenterade kommittén en översiktlig beskrivning av faktiska och potentiella integritetsrisker som var och en av oss utsätts för och som är förknippade med olika företeelser i samhället. Staden har lämnat ett remissvar på delbetänkandet.

I det aktuella slutbetänkandet föreslås att regeringen bör införa en bestämmelse i kommittéförordningen (1998:1474) med innebörden att, om ett förslag har betydelse för den personliga integriteten i de fall som avses i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen, så ska dessa konsekvenser beskrivas i betänkandet.

I slutbetänkandet presenteras vidare ytterligare förslag på åtgärder som kan stärka skyddet för den personliga integriteten. Förslagen presenteras utifrån olika verksamhetsområden som behandlar uppgifter om oss som enskilda.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Kommittén beskriver en utveckling som är tydligt inslagen, d v s stärkta krav på integritet, informationssäkerhet och tillsyn. De förslag som nu presenteras i slutbetänkandet synes vara väl övervägda med syftet att skyddet av den personliga integriteten ska stärkas så att denna rättighet är i balans med andra grundläggande rättigheter och legitima samhällsintressen.

Stadsledningskontoret ser positivt på kommitténs förslag, särskilt förslagen att låta utreda frågan om utökat sekretesskydd för uppgifter om elever i skolans it-system samt rörande uppförandekoder för hanteringen av personuppgifter i skolan och i socialtjänsten.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2017 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag och anser att förslagen kan bidra till att den personliga integriteten stärks för socialtjänstens brukare.

Inom socialtjänsten används välfärdsteknik och olika digitala tjänster, till exempel i form av kognitiva hjälpmedel och trygghetslarm. De personuppgifter som hanteras inom socialtjänsten är i allmänhet av integritetskänslig karaktär som exempelvis enskildas privata förhållanden om hälsa och sociala och ekonomiska förhållanden. Då personuppgifterna är känsliga finns allvarlig risk för den personliga integriteten om uppgifterna hamnar i fel händer. Det är därför av största vikt att dessa uppgifter hanteras på ett säkert och ändamålsenligt sätt som leder till att brukaren får sina behov tillgodosedda.

Det är angeläget för socialtjänsten att kontinuerligt utveckla digitala tjänster och välfärdsteknik för att förenkla och förbättra tjänsterna för personer som är i behov av socialtjänstens insatser. En förutsättning för att denna utveckling ska kunna ske är att brukarnas integritet kan säkras. Förvaltningen välkomnar därför utredningens förslag som syftar till detta.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen kommer enbart att beröra de delar i utredningen som omfattar utbildningsnämndens ansvarsområde.

Skola:

Uppförandekod.

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att initiera och stödja utarbetandet av en uppförandekod för skolan.

Förvaltningen anser att förslaget om att ge Skolverket i uppdrag att initiera och stödja utarbetandet av en uppförandekod för skolan är positivt. Förvaltningen vill dock påpeka vikten av att säkerställa att elevers och vårdnadshavares synpunkter tas med i utarbetandet av uppförandekoden. Vidare vill förvaltningen påtala behovet av att det vid framtagandet bör ske en samordning med övriga medlemsländer inom EU. Detta då skolor använder molnbaserade tjänster från leverantörer från andra länder än Sverige.

Förvaltningen vill påtala att, till skillnad från inom andra skolformer, så består en stor del av förskolans huvudmän i Stockholms stad av mindre företag med större administrativa utmaningar än övriga verksamheter. Förvaltningen kan i detta område se en särskild risk vid hantering av personuppgifter. Därför anser förvaltningen att det är nödvändigt att särskilt se över förskolan när en uppförandekod ska utarbetas inom skolans område.

Sekretess i skolan.

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör låta utreda frågan om ett utökat sekretesskydd för uppgifter om elever i skolans it-system.

Förvaltningen delar utredningens slutsatser om behovet av ett utökat sekretesskydd för elever inom skolväsendet. Enligt förvaltningen bör dock en översyn av sekretessen i skolan vara mer generell än att bara hänföra sig till skolans IT-system, då personuppgifter också behandlas i externa IT-tjänster som exempelvis digitala lärtjänster.

Statlig kontroll och styrning i skolan.

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör ge Skolinspektionen och Datainspektionen i uppdrag att hitta lämpliga samarbetsformer.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag om att Skolinspektionen och Datainspektionen bör hitta lämpliga samarbetsformer när det gäller tillsyn i frågor och ärenden som avser skolornas digitalisering. Förvaltningen vill dock betona vikten av att det till tillsynsverksamheterna avseende skolornas digitalisering också kopplas någon form av vägledning. Förvaltningen vill påtala behovet av att även kommunerna, som tillsynsmyndigheter över fristående förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg, bjuds in att samverka med Skolinspektionen och Datainspektionen i för dem relevanta frågor för att säkerställa att alla verksamhetsformer får sina utmaningar belysta.

Arbetsliv:

Uppförandekod.

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att initiera och stödja utarbetandet av uppförandekoder för arbetslivet.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om behovet av att utarbeta uppförandekoder inom arbetslivet. Förvaltningen har däremot ingen synpunkt på om det ska vara ett uppdrag för Arbetsmiljöverket att initiera och stödja utarbetandet.

E-förvaltning:

Molntjänster.

Integritetskommitténs förslag: Regeringen bör uppdra åt den myndighet som får det samlade ansvaret för den offentliga förvaltningens digitalisering att inrätta ett kompetenscenter för frågor som rör anskaffning och användning av externa it-tjänster. Regeringen bör också låta utreda hur ett regelverk för tystnadsplikt för leverantörer av molntjänster och andra personuppgiftsbiträden skulle kunna utformas.

Förvaltningen delar utredningens förslag om att inrätta ett kompetenscenter för frågor som anskaffning och användning av externa IT-tjänster. Förvaltning delar också de konsekvensbeskrivningar som utredningen gör. Enligt förvaltningen kan förslaget att inrätta ett kompetenscenter komma att underlätta upphandlingar och medföra att dessa genomförs på ett mer effektivt sätt så att rätt krav ställs och att ändamålsenliga tjänster därmed upphandlas.

Konsekvenser av utredningens förslag:

Förvaltningen delar de bedömningar som utredningen gör rörande de konsekvenser som förslagen innebär.

Övrigt:

Förvaltningen instämmer i utredningens hållning att införandet av den nya dataskyddsförordningen ger ett tillfälle att ta ett nytt och starkt grepp om dataskyddet. Som anges i utredningen bör innebörden av dataskyddsförordningens bestämmelser göras lätt tillgängliga för de personuppgiftsansvariga och för allmänheten.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar slutbetänkandets slutsatser och förslag.

Särskilt positiv ställer sig förvaltningen till förslagen att upprätta uppförandekoder, att inrätta ett sekretariat som ska utgöra ett stöd i det praktiska arbetet med uppförandekoder inom hälso- och sjukvård samt inom socialtjänsten samt till tydligare lagreglering inom samma områden. Åtgärderna bedöms underlätta tillämpningen av regelverket och därigenom stärka den personliga integriteten inom stadsdelsförvaltningens ansvarsområden.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av det statliga betänkandet Så stärker vi den personliga integriteten (SOU 2017:52).

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i slutbetänkandets bedömningar och ställer sig positiv till de föreslagna åtgärderna. Inom förvaltningen finns rutiner och system för att säkert hantera personuppgifter i den ordinära myndighetsutövningen, men den snabba utvecklingen av e-tjänster, digitalisering och IT-verktyg inom vård, skola och omsorg innebär risker. När allt mer personlig information är tillgänglig och möjlig att både bearbeta och sprida för enskilda anställda, blir det lätt att göra misstag eller begå felaktigheter.

Förvaltningen bedömer att det finns en brist på både allmän och specialiserad kompetens kring IT-verktygens funktioner och hur dess möjligheter relaterar till integritetsskydd inom förvaltningen, och utan konkret vägledning och precisa regelverk kan fel uppstå som drabbar enskilda. Behovet av stöd och tillsyn är stort och förvaltningen är därför positiv till förslagen om utveckling av Datainspektionens arbete. Vägledning och regelverk måste vara konkret och anpassat till verksamheternas specifika omständigheter, vilket gör utveckling av uppförandekoder och särskild lagstiftning för socialtjänst och hälso- och sjukvård högst angeläget. Förvaltningen delar kommitténs bedömning att uppförandekoder är mer resurseffektivt och dessutom säkrar en gemensam standard på ett sätt som inte kan uppnås om varje organisation ska bedriva ett eget förändringsarbete.

Förvaltningen ser en särskild risk i upphandlingsförfarandet, där det krävs kompetens för att inte bara veta vilka krav som ska ställas, utan också när och i vilka upphandlingar det är relevant att ställa krav. Detta gäller inte bara IT-tjänster utan även upphandling av

exempelvis vård, omsorg och service. Externa aktörers val av IT-system och kommunikationsformer kan ha konsekvenser för skyddet av den personliga integriteten, som upphandlaren kan ha svårt att bedöma. Därför är det föreslagna inrättandet av ett kompetenscenter särskilt välkommet, men stödet bör inte begränsas specifikt till upphandling av IT-tjänster.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 september 2017 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 25 juli 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiva till slutbetänkandets slutsatser och förslag. Den nya dataskyddsförordningen kommer att ställa krav på oss som myndighet och de förslag som integritetskommissionen presenterar innebär tydligare förhållningsregler och ökat stöd för att tillämpa hanteringen av personuppgifter. Detta innebär en säkrare hantering och ökar den personliga integriteten för medborgarna vilket förvaltningen ser som positivt.

I kapitel 7, hälso- och sjukvård och välfärdsteknik inom social-tjänsten ger utredningen som förslag att upprätta branschspecifika uppförandekoder och att ge uppdraget till en myndighet att initiera och stödja det arbetet. Förvaltningen välkomnar förslaget med uppförandekoder för att underlätta tolkningen och för att kunna hitta konkreta verktyg för att tillämpa dataskyddsförordningen i specifika branscher.

I takt med det ökade behovet och intresset för välfärdsteknik inom socialtjänsten samt det faktum att de bestämmelser som reglerar personuppgiftshantering inom socialtjänsten är utspridda i olika författningar, så är förvaltningen positiv till en ny lagstiftning som reglerar hanteringen av personuppgifter inom socialtjänsten.

Utredningen föreslår att det behövs införas bestämmelser om legala företrädare för personer med nedsatt beslutsförmåga i vård- och omsorgssituationer. Företrädarna måste ha befogenhet att ta ställning till såväl vård- och omsorgsinsatser som den personuppgiftshantering som hör ihop med dessa. Frågan om ställföreträdare är under beredning i Regeringskansliet och förvaltningen inväntar direktiv i frågan. Frågan om ställföreträdare behöver även ställas i relation till dagens reglering om god man, förvaltare och framtidsfullmakter.

Förvaltningen anser det önskvärt att staden centralt tar fram ett stöd för nämndernas anpassning till den nya dataskyddsförordningen. Så att personuppgifter hanteras på ett likvärdigt sätt i stadens verksamheter.